

JAM'UL VASOIL SHARHUSH SHAMOIL ASARINING AHAMIYATI VA DOLZARBLIGI

ISMOILOV MUXRIDDIN

*Imom Buxoriy nomidagi Toshkent
islom Institutining 4-kurs talabsi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Mulla Ali Qoriyning “Jam‘ul-Vasoil Sharhu-Shamoil” asari va uning bugungi kundagi ilmiy hamda tarbiyaviy ahamiyati tahlil etiladi. Asarning tuzilishi, mazmuni va Rasululloh sallolohu alayhi vasallamning shamoilini yoritishdagi o‘rni ochib beriladi. Maqola asar orqali axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: Mulla Ali Qori, Jam‘ul-Vasoil, Shamoil, Hadis, Axloqiy tarbiya, Payg‘ambarimizning xulqi.

Аннотация: В данной статье рассматривается труд Муллы Али Кари «Джамуль-Васаиль шарху-шамайль» и его значение в современных религиозных и нравственных исследованиях. Анализируется структура, содержание книги и её роль в описании шамайля Пророка Мухаммада (с.а.в.). Автор подчеркивает значение труда для воспитания высокой морали.

Ключевое слово: Мулла Али Кари, Джамуль Васаиль, Шамайль, Хадисы, Нравственное воспитание, Характер Пророка

Annotation: This article examines Mulla Ali al-Qari’s work Jam‘ al-Wasā’il Sharḥ al-Shamā’il and its significance in contemporary Islamic scholarship and moral education. It analyzes the book’s structure and content, highlighting its role in presenting the noble traits of the Prophet Muhammad (peace be upon him) and promoting ethical values.

Keywords: Mulla Ali al-Qari, Jam‘ al-Wasā’il, Shama’il, Hadith, Moral education, Prophet’s character

: تتناول هذه المقالة كتاب “جمع الوسائل شرح الشمائل” للملا علي القاري، وتوضح أهميته فـالمـلخص
ي العصر الحديث من الجوانب العلمية والتربوية. كما تعرض بنية الكتاب ومضمونه ودوره في توضيح شمائل
النبي ﷺ، مع التركيز على ترسيخ القيم الأخلاقية من خلاله.
الكلمة المفتاحية للملا علي القاري، جمع الوسائل الشمائل، الحديث النبوي، التربية الأخلاقية، أخلاق النبي.

Mulla Ali Qoriyning “Jam‘ul-Vasoil Sharhu-Shamoil” asari — hadis ilmi va Islom axloqini birlashtirgan, Payg‘ambar (s.a.v.)ning ahloqi, xulqi va tashqi ko‘rinishini yorituvchi ulkan ilmiy asar bo‘lib, bugungi kunda ham o‘zining muhimligini saqlab kelmoqda. Asar ikki bo‘limdan iborat bo‘lib, birinchi bo‘limi hadislarning to‘plami va sharhidan, ikkinchi bo‘limi esa Payg‘ambarimizning (s.a.v.) shamoilini, ya’ni uning tashqi ko‘rinishi va axloqiy fazilatlarini ta’rifi va sharhidan iboratdir.

1. Asar Tuzilishi va Mazmuni

“Jam‘ul-Vasoil Sharhu-Shamoil” asari, Mulla Ali Qori tomonidan hadis ilmi va axloqiy tarbiya sohalarida diniy ilm-fan asosida shakllantirilgan. Asar Payg‘ambar (s.a.v.)ning shaxsiy fazilatlari, uning hayoti va xulq-atvorining to‘g‘ri tushunilishini ta‘minlashga qaratilgan. Kitobning birinchi qismi hadislarni to‘plagan va ularni chuqur tahlil qilgan bo‘lsa, ikkinchi qismi Payg‘ambarimizning tashqi ko‘rinishining, uning odob-axloqining batafsil bayonidir. Bu asar Payg‘ambarimizning shaxsiy fazilatlarini o‘rganishga, ulardan o‘rnak olishga undaydi.

Asarda, Payg‘ambar (s.a.v.)ning tashqi ko‘rinishi, ya‘ni uning libosi, yuz ifodalari, harakatlari va so‘zlari haqida qisqacha, lekin aniq ma‘lumotlar keltirilgan. Shuningdek, uning insonga nisbatan mehr-oqibati, sabri, adolati va boshqa axloqiy fazilatlari ham muhim o‘rin egallaydi. Mulla Ali Qori, bu asarda, hadislarni to‘g‘ri talqin qilishga katta e‘tibor qaratgan, shuningdek, hadislar bilan birga ularning tafsillarini ham keltirgan.

2. Asarning Ahamiyati

“Jam‘ul-Vasoil Sharhu-Shamoil” asari o‘zining ilmiy va axloqiy ahamiyati bilan alohida o‘rin tutadi. Bugungi kunda, bu asar diniy bilimlar va axloqiy tarbiya sohasida muhim manba hisoblanadi. Diniy o‘qish va ilm-fanlarni chuqur o‘rganayotganlar uchun bu asar, nafaqat hadislar to‘plami, balki Payg‘ambarimizning (s.a.v.) insoniyatga qanday axloqiy yuksaklikni ko‘rsatganini o‘rganishda ham katta ahamiyatga ega.

Bugungi dunyoda, insonlar axloqiy jihatdan turli sinovlarga duch kelgan, jamiyatda axloqiy buzilishlar va ijtimoiy muammolar ko‘paygan. Mulla Ali Qoriyning “Sharhu-Shamoil” asari, aynan shu jihatlarni inobatga olgan holda, Payg‘ambarimizning yuqori axloqiy fazilatlarini ta‘kidlaydi va ularni hayotga tatbiq etishning ahamiyatini ochib beradi. Bu asar, musulmonlarga, ayniqsa yosh avlodga, Payg‘ambarimiz (s.a.v.)ning xulqi va harakatlaridan o‘rnak olishni o‘rgatadi, shuningdek, to‘g‘ri muomala va yaxshi axloqni shakllantirishga yordam beradi.

3. Bugungi Kundagi O‘rni

“Jam‘ul-Vasoil Sharhu-Shamoil” asarining bugungi kunda ahamiyati yanada ortgan. Axloqiy tushuncha va diniy bilimlarni ta‘lim-tarbiya jarayoniga tatbiq etishda bu kitob muhim manba bo‘lib qoladi. Musulmonlar, ayniqsa yoshlar, Payg‘ambarimizning (s.a.v.) fazilatlarini o‘rganish orqali hayotlarida to‘g‘ri yo‘lni tanlash, ijtimoiy adolatni ta‘minlash, mehr-oqibat va sabr kabi muhim fazilatlarni o‘z ichiga olgan amallarni bajara olishadi. Bu asar, shuningdek, jamiyatda diniy bilimlarni to‘g‘ri uzatish, axloqiy yuksaklikni targ‘ib qilish va insonlar o‘rtasida tinchlik va barqarorlikni saqlashda katta ahamiyatga ega.

Bugungi kunda, asar, nafaqat ilmiy doiralarda, balki har bir musulmonning kundalik hayotida ham qo‘llaniladigan qiymatlarni o‘zida mujassamlashtirgan. Diniy

bilimlar, an'anaviy axloqiy qadriyatlar, va shaxsiy tarbiyaning ahamiyati ortgan bir paytda, Mulla Ali Qoriyning bu asari jamiyatni barqaror rivojlantirish, ilmiy hamda axloqiy o'sishni ta'minlash uchun zarur manba bo'lib xizmat qilmoqda.

Xulosa.

Mulla Ali Qoriyning “Jam‘ul-Vasoil Sharhu-Shamoil” asari Islom diniy va axloqiy merosining yorqin namunalaridan biridir. Bu asar nafaqat hadislar va Payg‘ambar (s.a.v.)ning shaxsiy fazilatlarini o‘rganish, balki ulardan hayotda foydalanish, to‘g‘ri axloqiy yo‘llarni tanlashga yo‘l-yo‘riq ko‘rsatadi. Bugungi kunda uning ahamiyati yanada oshib, ijtimoiy va diniy muammolarni hal qilishda muhim vosita sifatida xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shayx Abdulaziz Mansur. Qur‘oni Karim ma‘nolarining tarjima va tafsiri. – Toshkent: Munir nashriyoti. 2021.
2. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf. Tafsiri hilol. – Toshkent: Hilol-nashr. 2017.
3. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf. Hadis va Hayot. Hilol-Nashr. Toshkent. 2022.
4. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf. Islom tarixi. Hilol-Nashr. Toshkent. 2022.
5. Imom at-Termiziy. Ash-Shamoil al- Muhammadiya. Bayrut: Dorul kutub al-ilmiya. 1992.
6. Mulla Ali Qori. Jam‘ul vasoil sharhush shamoil. Bayrut. Dorul fikr. 1997.
7. Mulla Ali Qori. Mirqot al-Mafotih sharh Mishkot al-Masobih. Qohira. Maktabat al-Turos al-Islami. 2001.
8. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf. Mustalahul hadis. Hilol-Nashr. Toshkent. 2019.